

Dokument 14

(2016–2017)

Årsrapport til Stortinget fra Stortingets utvalg for rettferdsvederlag

Årsrapport for 2016 fra Stortingets utvalg for rettferdsvederlag

Til Stortinget

1. Innledning

I henhold til St.prp. nr. 12 (2008–2009) og Innst. S. nr. 107 (2008–2009) skal Stortingets utvalg for rettferdsvederlag gi Stortinget orientering om sitt arbeid gjennom en årsrapport.

Rettferdsvederlagsordningen er Stortingets egen ordning. Etter denne ordningen kan enkeltpersoner søke om en skjønsmessig kompensasjon fra staten når vedkommende har kommet særlig uheldig ut, og er påført skade eller ulempe som ikke dekkes etter alminnelige erstatningsregler eller gjennom trygde-, forsikrings- eller erstatningsordninger. Ordningen er basert på sedvane. Sakene avgjøres av Stortingets utvalg for rettferdsvederlag. Statens sivilrettsforvaltning er tillagt oppgaven som sekretariat for utvalget.

Den alminnelige rettferdsvederlagsordningen er nærmere beskrevet i St.prp. nr. 72 (1998–1999), Innst. S. nr. 4 (1999–2000), St.prp. nr. 65 (2006–2007) og Innst. S. nr. 262 (2006–2007). Stortinget har i tillegg vedtatt særordninger for krigsbarn (avsluttet), romanifolk/tatere og eldre utdanningsskadelidende samer og kvener, se St.meld. nr. 44 (2003–2004) og Innst. S. nr. 152 (2004–2005). Stortinget har videre vedtatt en særordning for barn som var i barnehjem mv. i perioden frem til 1. januar 1980, se

St.meld. nr. 24 (2004–2005) og Innst. S. nr. 217 (2004–2005).

2. Orientering om arbeidet

2.1 Utvalgets sammensetning

Utvalgets sammensetning var slik i 2016: tidligere tingrettsdommer Øyvind Hoel, leder tidligere høyesterettsdommer Karen-Anne Gussgard, nestleder stortingsrepresentant Lise Christoffersen (Ap) stortingsrepresentant Bengt Morten Wenstøb (H)

Utvalget har funksjonstid til 31. desember 2017.

2.2 Virksomheten i 2016

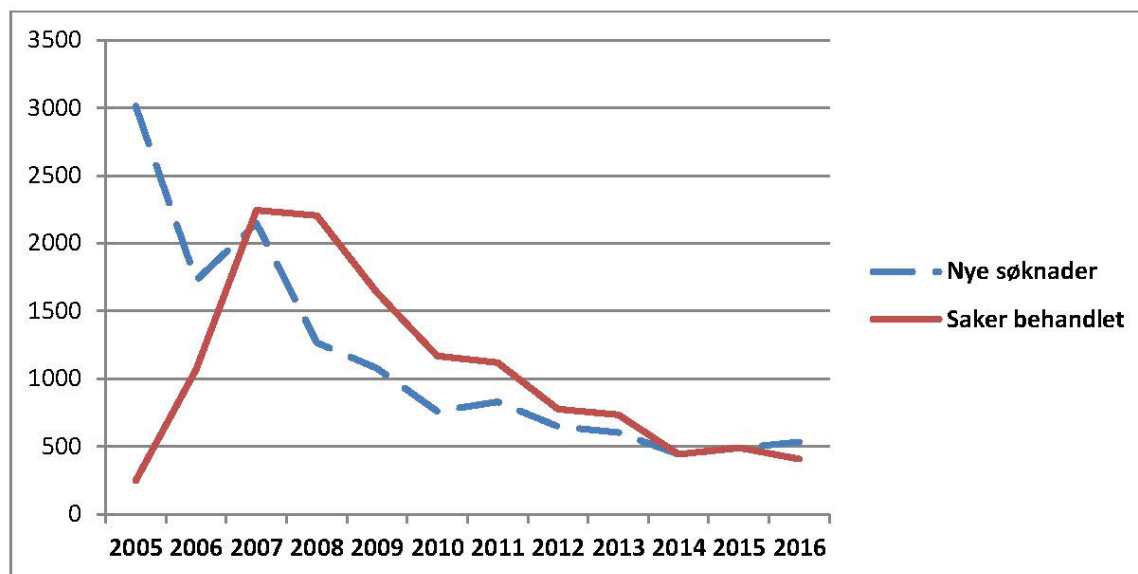
Utvalget har avholdt 10 møter og avgjort 407 saker.

Totalt ble det mottatt 532 søknader om rettferdsvederlag i 2016, mot 489 søknader i 2015. Det vises til punkt 3.1 nedenfor for en nærmere redegjørelse om dette.

Stortingets utvalg for rettferdsvederlag avgjorde 407 saker i 2016, mot 490 saker i 2015. Det vises til punkt 3.2 nedenfor for en nærmere redegjørelse om dette.

Figur 2.1 Utvikling – søknader mottatt og behandlet i perioden 2005–2016

Figur 2.1

2.3 Enkeltsaker fremlagt for Stortinget

Utvalget fremla ikke enkeltsaker for Stortinget til avgjørelse i 2016.

2.4 Samarbeidet mellom utvalget og forberedende instanser

Det er et godt samarbeid mellom utvalget og forberedende instanser. I etterkant av utvalgets møter holdes det regelmessig oppsummeringsmøter der utvalgsledelsen, Statens sivilrettsforvaltning, Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet og Utdanningsdirektoratet er til stede. Disse møtene bidrar til en god informasjonsutveksling og best mulig saksavvikling.

3. Resultater

3.1 Nye søknader

Det ble mottatt 532 søknader i 2016, mot 489 søknader i 2015. Dette er en økning på 9 prosent. Søknader etter særordningene¹ har stabilisert seg på i underkant av 100 saker per år. Inngangen av søknader etter alminnelig ordning har variert noe, men har ligget relativt stabilt rundt 400 saker årlig de senere år.

Tabell 3.1 viser hvordan søknadene fordeler seg på de ulike ordningene i perioden 2015–2016, mens figur 3.1 viser hvordan søknadene fordeler seg på de ulike ordningene i perioden 2005–2016.

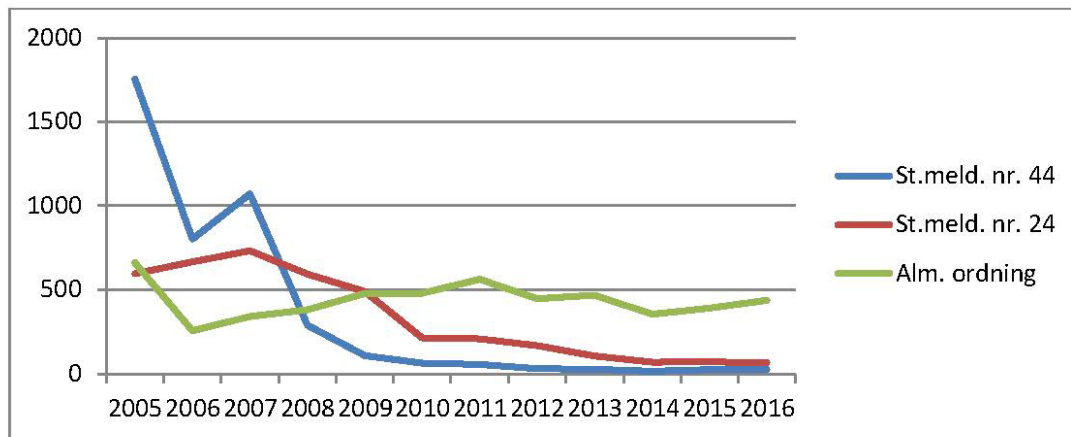
1. Disse er nærmere beskrevet innledningsvis.

Tabell 3.1 Saker mottatt, fordelt etter rettferdsvederlagsordning

Søknader	2016		2015		2015–2016
	Innkommet	Andel	Innkommet	Andel	Endring
St.meld. nr. 44	28	5 %	26	5 %	+8 %
St.meld. nr. 24	66	13 %	72	15 %	-8 %
Alm. ordning	438	82 %	391	80 %	+12 %
Totalt	532	100 %	489	100 %	+9 %

Figur 3.1 Søknader mottatt fordelt på de ulike rettferdsvederlagsordningene for perioden 2005–2016¹

Figur 3.1

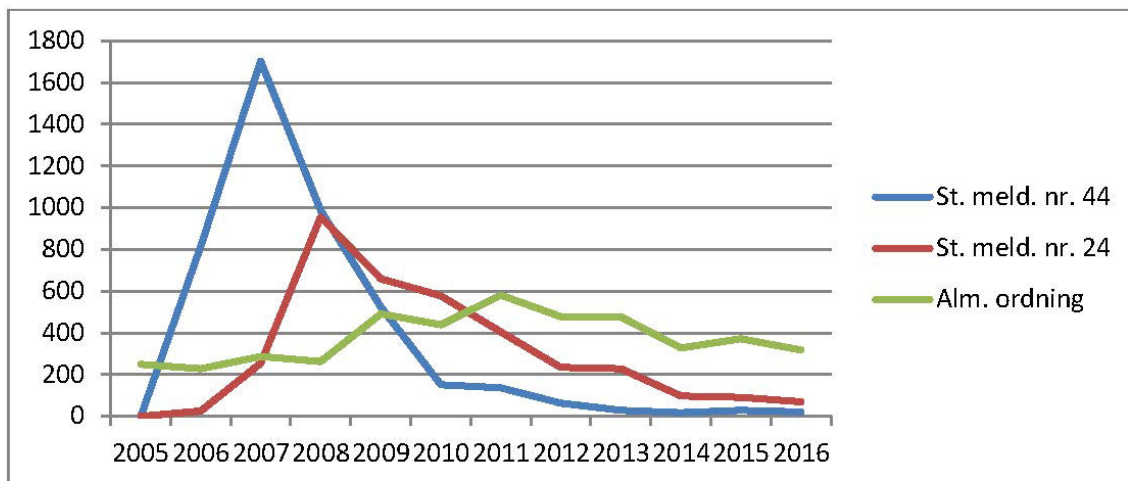
3.2 Behandlede saker

Utvalget avgjorde 407 saker i 2016. Dette er en nedgang på 17 prosent fra 2015.

Figur 3.2 viser utviklingen i saksmengden som utvalget har behandlet i perioden 2005–2016. Oversikt over hvordan de behandlede sakene fordeler seg på rettferdsvederlagsordningene fremgår av tabell 3.2.

Figur 3.2 Utvikling – saker behandlet i perioden 2005–2016

Figur 3.2

1. St.meld. nr. 44 (2003–2004) omfatter krigsbarn, romanifolk/tatere, samer og kvener.

Tabell 3.2 Behandlede saker fordelt på rettferdsvederlagsordning

Søknader	2016		2015		2015–2016
	Behandlet	Andel	Behandlet	Andel	Endring
St.meld. nr. 44	21	4 %	29	5 %	-28 %
St.meld. nr. 24	69	13 %	90	16 %	-23 %
Alm. ordning	317	62 %	371	65 %	-15 %
Totalt UR-beh.	407	79 %	490	85 %	-17 %
Avvist av SRF	107	21 %	84	15 %	+27 %
Tot. UR + SRF	514	≈100 %	574	≈100 %	-10 %

Det ble ferdigbehandlet 514 saker i 2016. Av disse ble 407 avgjort av utvalget. De fleste søknadsgrunnlag gjelder svikt i barnevernstjenesten og mangler ved skolegang.

Utvalget behandlet også 5 omgjøringsbegjæringer.

3.3 Sakenes utfall

Det ble innvilget rettferdsvederlag i 49 prosent av sakene som ble avgjort i 2016. Dette er på nivå med 2014 og 2015, da henholdsvis 51 og 52 prosent av sakene ble innvilget.

3.4 Avvisninger

Det er ikke klageadgang til Stortinget over utvalgets vedtak, jf. St.prp. nr. 72 (1998–1999), jf. Innst. S. nr. 4 (1999–2000). Utvalgsbehandling av omgjøringsbegjæringer forutsetter at det fremlegges nye opplysninger som kan være av betydning for resultatet i saken. Statens sivilrettsforvaltning har fullmakt til å avvise omgjøringsbegjæringer hvor dette ikke er tilfellet, og i 2016 ble 25 omgjøringsbegjæringer avvist med hjemmel i denne fullmakten.

Statens sivilrettsforvaltning har også fullmakt til å avvise saker som av ulike årsaker ikke anses omfattet av rettferdsvederlagsordningen, jf. St.prp. nr. 72 (1998–1999), jf. Innst. S. nr. 4 (1999–2000). Med hjemmel i denne fullmakten ble det i 2016 avvist 107 søknader fra behandling i utvalget. I tillegg ble enkeltgrunnlag avvist fra realitetsbehandling, mens saken for øvrig ble tatt til videre behandling. De fleste avviste søknadsgrunnlag gjelder straffbare forhold

som faller inn under voldsoffererstatningsordningen, og forhold som ennå ikke er foreldet.

3.5 Avsluttet uten vedtak

Rettferdsvederlag kan som hovedregel bare tilkjennes den som selv har kommet i en særlig uheldig stilling. Hvis søkeren dør før saken er avgjort av utvalget, skal søknaden anses som bortfalt, jf. St.prp. nr. 72 (1998–1999) side 2. Det ble i 2016 avsluttet 5 saker på dette grunnlag.

3.6 Utbetalt vederlag i 2016

Det ble i 2016 utbetalt 25,8 mill. kroner i rettferdsvederlag fra staten, ca. 5 mill. kroner mindre enn i 2014 og 2015. Dette skyldes hovedsakelig to forhold: Utvalget har behandlet færre saker etter særordningene, som har høyere innvilgelsesprosent og utbetalingsnivåer. Videre har det vært grunnlag for å avvise en større andel saker fra realitetsbehandling i utvalget.

3.7 Restanse

Ved årsskiftet 2016–2017 var det totalt 577 saker i restanse. Dette er en nedgang fra 587 saker året før. Disse sakene var enten under utredning i faginstans, under utredning i Statens sivilrettsforvaltning som eneste faginstans, eller ferdigstilt for utvalgsbehandling. I tillegg var én omgjøringsbegjæring i restanse. Flertallet av restansesakene ble mottatt i løpet av 2016, jf. tabell 3.3.

Tabell 3.3 Restanse fordelt på alder

	2016	2015	2014	2013
Restanseandel	67 %	29 %	3 %	<1 %

En søknad om rettferdsvederlag omhandler regelmessig flere grunnlag, slik at én sak ofte er under utredning i flere faginstanser. Ved årsskiftet var

totalt 561 forhold under utredning i de mest sentrale faginstansene.

Tabell 3.4 Restanser i de mest sentrale faginstansene

	Søknader fra 2015	Søknader fra 2016	Restanse 2016	Restanse 2015
Bufdir	10	244	254	230
Udir	5	234	239	177
H-dir	15	53	68	55
Totalt	30	531	561	462

3.8 Saksbehandlingstid

Den totale gjennomsnittlige saksbehandlingstiden har gått ned de senere årene. Fra 2015 til 2016 har den gått ned fra 17 til 14 måneder.

I saker hvor utredningen foretas av eksternt faginstans, er samlet saksbehandlingstid hos Statens sivilrettsforvaltning innenfor to måneder. Når Statens sivilrettsforvaltning har ferdigstilt saken, tar det i underkant av to måneder før saken behandles av utvalget.

Når en sak utredes i andre faginstanser, er målsettingen at saksbehandlingstiden i faginstans ikke skal overskride 12 måneder. I 2016 har Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet opplyst om en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 11 måneder, Utdanningsdirektoratet 12 måneder og Helsedirektoratet 10 måneder.

4. Utvikling 2017

Det har vært en viss økning i antall søknader både i 2015 og 2016. Økningen er ikke større enn at den ligger innenfor det som anses å være naturlige variasjoner. Antallet saker i restanse ved årsskiftet 2016–2017 indikerer at tallene for 2017 vil holde seg på nivå med resultatene som er presentert for 2016.

Utvalget har inntrykk av at en stadig større andel av søkermassen nå er yngre søkere. Dette kan ha sammenheng med at samfunnet har blitt mer rettighetsbasert. En følge av dette er at den enkelte har blitt mer bevisst på sine rettigheter, og i hvilke tilfeller det offentlige ikke har innfridd disse. Søknader fra yngre søkere er gjennomgående mer komplekse, noe som gjør dem mer ressurskrevende å behandle.

Ledelsen i Stortingets utvalg for rettsferdsvederlag vil også i 2017 delta i samarbeidet med sekretariat og faginstanser for å bidra til en god, rasjonell og enhetlig behandling av sakene.

Oslo, 6. mars 2017

Øyvind Hoel

leder av utvalget

